

Jeg vil bede de ærede Medlemmer af Thinget at føre deres Tanke og Grindring tilbage til Vinteren 1854—55. Jeg seer jævnlig i andre Forhold den uhyre Glemsomhed, som i denne Henseende er tilstede, saa det kunde vel ogsaa frygtes, at det for Nogen var traadt i Baggrunden, hvorledes egentlig Tilstanden var i kirkelig Henseende dengang. Det vil maagstee erindres, at netop hiin Vinter blev betegnet med en Bevægelse, som vel kan siges at have været saa storartet og igjennemgribende som nogen af dem, vi have oplevet, nemlig den Kirkegaardsske Bevægelse. Jeg veed ikke, om der er Nogen her i Salen, som skulde mene, at netop det Tidspunkt vilde have været passende til at fremkomme med et Forslag til en Organisation af Kirken. Jeg holder mig fuldkommen overbevist om, at selv den ærede Ordfører, som vel er den, der har den største Barme og Iver for Sagen, ingenlunde vilde ønske, at der skulde være bragt Spørgsmaal frem om Kirkens Repræsentation og Organisation i den Tid eller i den, som fulgte umiddelbart oven derpaa. Jeg vil dernæst tillade mig at gjøre de ærede Herrer, af hvis Grindring det skulde være gaaet bort, opmærksom paa hvilken Tilstanden var med Hensyn til de forskjellige kirkelige Sagers Løsning her paa Rigsdagen. Jeg har ved en tidligere Leilighed sagt, og jeg skal gjentage det — jeg skal gjentage det endogsaa efter de Forhandlinger, der nu have fundet Sted, — at det ikke er min Overbevisning endnu, at der egentlig nogenstunde paa Rigsdagen er vilst nogen særdeles Iver eller Barme for Kirkeforfatningen, dertilmod er det ganske vist, at der laae forskjellige kirkelige Spørgsmaal for, som havde fremkaldt baade en heel Deel Iver og Barme, og navnlig Bitterhed og Uhyggelighed; det var Spørgsmaal, som ikke kunde finde nogen Løsning, idet man ikke fandt, at man fra Regjeringens Side den Gang tidligere kunde gjøre noget Skridt imøde, og idet man fandt, at man maatte tilbagevise ethvert Skridt, der i denne Henseende kom fra Rigsdagens Side, som uberettiget. Dette var — for at jeg atter skal recurrere til min Stilling som Medlem af Kirkecomissionen — hos mig en meget over-

veende Grund til at ønske, at en saadan Ordning af Kirkeforfatnings-Spørgsmaalet maatte komme frem, at man kunde slippe ud af den Uhyggelighed, der af mig var nødsom erkjendt og følt som Medlem af Rigsdagen. Det var ogsaa denne Mening, der fandt sit fuldstændige Udtryk i den Deel af Betænkningen, som af den ærede Ordfører for fuldstændigt blev oplyst. Man seer nemlig, hvor meget man lagde Vægt paa, at man ikke kunde fremkomme med Sager paa Rigsdagen til endelig Afgjørelse. Jeg troer imidlertid, at det maa indrømmes, at de Sager, som netop dengang laae for, og som dengang meget hyppigt kom frem og hver Gang med en vorende Iver og Lidenskab, blev successfult løste paa en Maade, som man i det Hele taget har fundet sig fuldkommen tilfreds med. Jeg vil henvise til Spørgsmaalet om Sognebaandets Løsning, til Spørgsmaalet om de forskjellige Keltionslæreboøger, til Spørgsmaalet om Confirmation, til Spørgsmaalet om den verdslige Tvang med Hensyn til Daaben. Det maa vist erkjendes som et Gode, at disse Spørgsmaal ere blevne løste; og naar der spørges, hvorledes det har været muligt, at de have kunnet løses uden Kamp og Bitterhed, maa Svaret blive, at det væsentlig skyldes, at det er fra Ministeriet Side blevet sat igjennem, at en Afgjørelse ikke fandt Sted, forinden en kirkelig Stemme blev hørt desangaaende. Der har aldrig fra Ministeriets Side været Tale om at give denne Stemme anden Charakter og Betydning, end at den maatte kaldes en kirkelig Stemme. Jeg troer ikke, det paa nogen Maade gif an at udtyde det saaledes, at det var en Stemme fra hele Folketirken, og det blev ogsaa dengang almindelig anerkjendt her. Saaledes bleve disse Sager afgjorte. Der ligger nu et Spørgsmaal for om at bringe en endelig Afgjørelse tilveie af selve Folketirkens Forfatning. Jeg tillod mig strax, da dette Spørgsmaal blev bragt frem, at udtale som min Overbevisning, at den eneste hensigtsmæssige, naturlige og frugtbringende Maade at faae dette Spørgsmaal løst paa var at tilveiebringe Forhandling om Sagen, hvor geistlige Stemmer fra forskjellige Sider kunde komme tilorde, og det var derfor, det udgif Dpfordring til Geistlige